

אימת מצרים מעליהם⁷², נתקיימה נבואתה של מרים על גאולת ישראל ב־שלימות, ובמילא היתה גם השמחה על הגאולה בשלימות, בתופים ובמחולות.

ה. ומעלת הנשים בשירת מרים (ב־תופים ובמחולות) מודגשת עוד יותר בהפטרה (סיום הפרשה) – „ותשרי־דבורה“:

אעִפֹּ שְׁבַפְרֶשָׁה עֲצֻמָּה קוֹרִין שִׁירַת הָאֲנָשִׁים (מִשָּׁה וּבְנֵי־וְגָם שִׁירַת הָנָשִׁים (מִרְיָם וְנָשֵׁי יִשְׂרָאֵל), מִיָּמָּה, לֹא מִפְּטִירִין בְּשִׁירַת אֲנָשִׁים (כְּבִשְׁבִיעֵי שֶׁל פֶּסַח שֶׁמֶפ־טִירִין בְּשִׁירַת דּוֹדֵי־), אֲלֵא בְּשִׁירַת נָשִׁים (שִׁירַת דְּבוֹרָה). וּמִהֲטַעֲמִים לִזְהִי – כִּיּוֹן שִׁשִּׁירַת הָנָשִׁים (מִרְיָם) הִיְתָה בְּאוֹפֶן נֶעֱלָה יוֹתֵר מִשִּׁירַת הָאֲנָשִׁים, „בְּתוֹפִים וּבְמַחֲלוֹת־לוֹת“ (כְּנִלִּי).

ועִפֹּ הַיְדוּעַ שֶׁהַפְּטָרָה קְשׁוּרָה עִם עֲנִין הַגְּלוּת (שֶׁגִּזְרוּ שְׁמַד עַל יִשְׂרָאֵל שֶׁ-לֹא יִקְרָאוּ בְּתוֹרָה וּקְרָאוּ בְּנִבְיָאִים מִעֲנִין הַפְּרָשָׁה⁷³) – יֵשׁ לוֹמֵר, שֶׁהַדְּגִשׁ מֵעֶלֶת הָנָשִׁים בְּהַפְּטָרָה („וְתִשָּׁר דְּבוֹרָה“) עִקְרָה בְּנוֹגֵעַ לַזְמַן הַגְּלוּתִי, הַיְינוּ, מֵעֶלֶת עֲבוֹר־דָּתוֹן שֶׁל נָשֵׁי יִשְׂרָאֵל הַצְדֻקְנִיּוֹת (עִיד־

שֶׁם הַמִּירוֹר⁷⁴) וְהַתְּשׁוּקָה לַהֲגָאוּלָּה („וְתִתְצַב גּוֹ' לַדַּעָה מִה יַעֲשֶׂה לוֹ“) זְכוּ יִשְׂרָאֵל לַהֲגָאוּלָּה („הַעֲמִיד הַקִּבְ"ה גּוֹאֵל זֶה מִרְיָם“), שֶׁזֶּה נִתְקַיֵּם נְבוֹאָתָהּ שֶׁל מִרְיָם.

[וְלִהְיוֹסִיף, שֶׁעֲנִין זֶה מוֹדַגֵּשׁ גַּם ב־רַחֵל – שְׁכָאֲשֶׁר בְּנֵי גִלּוֹ מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, „יִצְאָתִי רַחֵל עַל קִבְרָהּ“ וּבִזְכוּת וּמִבְקֶשֶׁת עֲלֵיהֶם רַחֲמִים, שְׁנֵאֲמַר־קוֹל בְּרַמָּה נִשְׁמָע גּוֹ' (רַחֵל מִבְּכָה עַל בְּנֵי מֵאֲנָה לַהֲנַחֵם גּוֹ'), וְהַקִּבְ"ה מְשִׁיבָה יֵשׁ שָׁכָר לַפְּעוּלָתָן נְאוּם ה' וְגוֹ' וְשָׁבוּ בְּנִים לַגְּבוּלִים⁷⁵].

וּלְפִי עֶרֶךְ גִּזְלֵת הַמִּירוֹר עַל הַגְּלוּת („מִרְיָם עַל שֶׁם הַמִּירוֹר“) הִיְתָה גִזְלֵת הַשְּׂמִחָה עַל הַגְּאוּלָּה („לְפֻם צִעְרָא אֲגִרָאִי“ – „וְתִקַּח מִרְיָם גּוֹ' אֶת הַתֶּף ב־יְדֵהּ גּוֹ' וְתִצָּאֵן כָּל הָנָשִׁים אַחֲרֶיךָ בְּתוֹפִים וּבְמַחֲלוֹת“.

וְעַפִּי יוֹמֵתֵק שְׁנִבּוֹאָתָהּ שֶׁל מִרְיָם עַל הַגְּאוּלָּה נִאֲמָרָה בְּכַתּוּב בְּשִׁירַת הַיָּם – „וְתִקַּח מִרְיָם הַנְּבִיאָה אֲחוֹת אֶהֱרֹן אֶת הַתֶּף בְּיָדָהּ גּוֹ' וְתִצָּאֵן כָּל הָנָשִׁים אַחֲרֶיךָ בְּתוֹפִים וּבְמַחֲלוֹת“ – כִּי, כִּשְׁוִירָא יִשְׂרָאֵל אֶת מִצְרַיִם מֵת עַל שִׁפְתֵי הַיָּם וּבִטְלָה

72 ראה לקי"ש חיו"ע 270. וש"נ.

73 שופטים ה, א.

74 ולאחיו מוסיף גם, וברק בו אבינועם, לפי

שדבורה עיקר המעשה (פי' הרדיק עה"ט).

75 מגילה לא, א.

76 ראה לקי"ד חיד תשא, א. ושם (בסיום

הענין): הכל בזכות האשה, הכל הי' מן העפר.

77 שריע אדה"ו אר"ח ר"ס רפד.

78 ולהעיר שבשירת דבורה נאמר, צדקת

פרונו בישראל (שם, יא), שרומז על כללות ענין

הגלות, כדרשת חז"ל (פסחים סו, ב), צדקה עשה

הקב"ה בישראל שפיוון לבין האומות. ועוד ועיקר

– שעיין באים לשלימות הגאולה באופן ד, פרונו

(פרונו) תשב יר. שלים (זכרי' ב, ח). וראה אדה"ת

בשלח ע' עתר ואילך.

66 ולהעיר שכנסת ישראל נקראת ע"ש רחל

(תניא פמ"ה. ובכ"מ).

67 פרשי ויחי מז, ז. וראה בארוכה לקו"ש

חיל ע' 236 ואילך.

68 ויתירה מזה – שמסרה נפשה שלא להקבר

עם יעקב (ושאר האבות והאמהות), אלא, בדרך

אפרת היא בית לחם, כדי, שתהא לעזרה לבני

כשילגה אותם נבחראדון והיו עוברים דרך שם, יצאת

רחל על קברה ובוכה ומבקשת עליהם רחמים.

69 ירמ" לא, יד ואילך.

70 ולהעיר, שהגאולה היא ע"י דוד – רגל

הרביעי שבמרכבה (זח"א רמז, ב. ועוד), שזהו גם

ענינה של רחל (מאריא א, מד. ועוד).

71 אבות פ"ה מכ"א.

למקדש שעשתה דבורה שהאירו את ה-
מקדש והעולם כולו, ממנו אורה יוצאה
לעולם⁸⁶.

(ב) והיא יושבת תחת תומר דבורה⁸⁷,
מאיי שנא תחת תומר . . משום יחוד⁸⁸
(שהוא גבוה ואין לו צל (אין לו ענפים
למטה⁸⁹) ואין אדם יכול להתייחד שם
עמה כמו בבית⁹⁰) – מעלת הצניעות (כל
כבודה בת מלך פנימה⁹¹), וכמודגש גם
בשירת דבורה: „מנשים באוהל תבו-
רד⁹²“, „מאן נשים שבאוהל שרה רבקה
רחל ולאחיי, שזהו היסוד שעליו נשען
קיום כל בית ישראל.

ועפ"ז יש לבאר גם סיום ההפטרה
ותשקוט הארץ ארבעים שנה⁹³, אע"פ
ש„אין זה מדברי דבורה אלא מדברי
כותב הספרי⁹⁴ – שבזה מרומז שעי

ובדוגמת דבורה) בזמן הגלות, שבשכרן
ובזכותן יוצאים מן הגלות אל הגאולה.

ו. ובפרטיות יותר – שבהתחלת ה-
הפטרה⁹⁵ מרומזים הענינים העיקריים
שבעבודת נשי ישראל שבזכותן באה
הגאולה:

(א) „ודבורה אשה נביאה אשת לפי-
דות⁹⁶“, „מאיי אשת לפידות שהיתה
עושה פתילות למקדשי⁹⁷ („משכן שילה“).
ודוגמתו בה „מקדשי שבביתו של כאריא
מישראל – פעולתן של נשי ובנות ישר-
אל בהדלקת נר שכת⁹⁸ (וירט) להאיר⁹⁹
את הבית כולו, ועל ידו את הסכיבה
כולה והעולם כולו, בדוגמת הפתילות

(79) להעיר ששירת דבורה היא על נצחון
המלחמה – תוכן כללות מעשינו ועבודתנו כל זמן
משך הגלות („צדקת פרונו בישראל“) לנצח
ההעלמות וההסתרים כ"י, שעיז נעשה שלימות
התענוג והשמחה למעלה, שמתגלה בהגאולה, ש-
זהו הענין הנצח וזו ירושלים (נתבאר בארוכה באוה"ת
שם). – ולהעיר מביאר ענין הנצח בהמשך ה-
הילולא (פ"א ואילך).

(80) כמנהגנו שמתחילים מודבורה אשה נביאה
גוי¹⁰⁰ (ספר המנהגים ח"ב ס"ע 32).

(81) שם ד, ד.

(82) מגילה יד, א ובפרשי (בהמשך הסוגיא ע"ד
נבואת מרים).

(83) „ובזה זכתה לנבואה ולאור התורה שהיתה
שופטת את ישראל“ (חדאג מהרש"א שם). וראה
הערה הבאה.

(84) „גר מצוה“ שעל ידו זוכים לאור דתורה
(כ"ל הערה 46) – ע"ד שדבורה זכתה, לאור
התורה (כבהערה הקודמת).

(85) ומרומז בשם „אשת לפידות“ – „כלפיד
אש“ (מציד עה"פ).

(86) ירושלמי ברכות פ"ד סה"ה. ועוד.

(87) שם, ה.

(88) ושם: „דיא מה תמר זה אין לו אלא לב אחד
אף ישראל שבאחת הדור לא ה' להם אלא לב אחד
לאביהן שבשמים“. ובחדאג מהרש"א: „לב אחד
של גזעו הולך בישר מלמטה למעלה, משאכ שאר
אילנות דגם הענפים יש להם לב, והן נוטים לכאן
ולכאן“ – די"ל שבזה מודגש הקשר עם הפירוש
הראשון שהתומר אין לו ענפים מלמטה.

(89) חדאג מהרש"א שם. וראה הערה הקודמת.

(90) תהלים מה, יד.

(91) שם ה, כד.

(92) נזיר כג, ב. ושי"ג. – ובפרשי עה"פ: „שרה
שנאמר בה הנה באוהל, רבקה שנאמר בה ויבאה
יצחק האוהל, רחל ולאח שנאמר בהן ויצא מאוהל
לאח וגו'“.

(93) שם, לא.

(94) פרשי עה"פ.

(*) ולהעיר מהכפל ד.אנכ"י בשירת דבורה –
מצד מעלת התשובה (ראה לקו"ת דרושי ש"ש סה, ב
ואילך. אוה"ת נ"ד (נכ"ד ב') ע' תשמו ואילך).

(*) ולהעיר מהכפל ד.אנכ"י בשירת דבורה –
מצד מעלת התשובה (ראה לקו"ת דרושי ש"ש סה, ב
ואילך. אוה"ת נ"ד (נכ"ד ב') ע' תשמו ואילך).

ביתר שאת וביתר עוז בכל עניני ה' עבודה של נשי ישראל, שהנהגתו תהי' ברוחן של הרבניות הצדקניות (נשותיהם של הנשיאים) בעלות היאצ"ט, שעייז נעשה גם המשך החיים של הרבניות הצדקניות, "מהי" זרעו בחיים אף הן בחיים⁹⁹, ועוד ועיקר, שכיון שבזכותן של נשים צדקניות שבדורנו באה ה' גאולה האמיתית והשלימה, אזי "הן ב' חיים" (גם ובעיקר) כפשוטו ממנו, ובפרט שצדיקים וצדקניות קמים לתחייתו¹⁰⁰ ("הקיצו ורננו¹⁰¹ שוכני עפר") מיד¹⁰².

ובהדגשה יתירה בשנה זו – התשנ"ב, רצ' – ההולך ומתפרסם יותר ויותר – ה' תהי' שנת נפלאות בכל, בכל מכל כל – שבה מודגשת מעלת האבות (שנאמר

הנהגתן של נשי ישראל הצדקניות ב' דרכה של דבורה, זוכים למעמד ומצב ד"ת שקוט הארץ, ועד לתכלית השלי- מות ד"ת שקוט הארץ" בהכניסה לארץ ישראל¹⁰³ בשלימותה (ארץ עשר אומות) עם בגאולה האמיתית והשלימה הקשורה עם "ארבעים שנה", מ"ם סתומה ד"ל סרבה¹⁰⁴ המשרה ולשלום אין קץ¹⁰⁵.

ז. ובכהנ"ל יש לימוד והוראה ו' נתינת כח בעבודתן של נשי ובנות ישראל בדורנו זה:

יום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר (כולל גם הימים הסמוכים לפניו ול- אחריו), שהוא גם יום ההילולא של אמו זקנתו, ובסמיכות אליו גם יום ההילולא של אמו, הוא זמן מסוגל ביותר להוספה

99 ע"פ תענית ה, ב.

100 ועד"ז בפטירת אשה מישראל, רח"ל, שכאשר "זרעה בחיים", שממשיכים בחיים אמיתיים דתומיצ כפי שנתחנכו על ידה, כולל ובמיוחד ע"י הפעולות הנוספות בעניני צדקה וחסד שעושים לעילוי נשמתה, אזי "היא בחיים", ועוד ועיקר, שעייז ממהרים ומזרזים ופועלים תיכה ש"היא בחיים" כפשוטו ממנו, בתחיית המתים (כבפנים).

101 להעיר מהשייכות לפרשת בשלח – מניין לתחיית המתים מן התורה, שנאמר אז ישיר . . שר לא נאמר אלא ישיר, "משמע לעתיד" (סנהדרין צא, ב ובפרש"י). וראה הערה הבאה.

102 רינה (שירה) על שלימות הגאולה בתחיית המתים. – וי"ל שנרמז גם ב"אז ישיר", "משמע לעתיד", שקאי (גם) על השירה ד"שוכני עפר" כשקמים לתחי', "הקיצו ורננו".

103 ראה זח"א קמ, א.

95 להעיר שמעלתן של נשי ישראל מודגשת גם בהכניסה לארץ – "שהן היו מחבבות את הארץ" (פרש"י פינחס כו, סד).

ולהעיר מהשייכות לחמשה עשר בשבט, ראש השנה לאלן – שבו מודגשת חביבותה של ארץ ישראל בהמנהג דאכילת פירות שנשתבחה בהם ארץ ישראל, "ארץ חטה ושעורה וגפן ותאנה ורמון ארץ זית שמן ודבש" (תמרים).

96 ראה לך לך טו, יט ובפרש"י.

97 ישע' ט, ו. וראה ספר הערכים חב"ד מערכת אותיות התורה אות מ"ם (ב) ס"ע רב ואל"ך. ושי"נ.

98 ועפ"ז יומתק מ"ש בהמשך הכתובים (שם ו, ח) "וישלח ה' איש נביא אל בני ישראל ויאמר להם כה אמר ה' אלקי ישראל אנכי העליתי אתכם ממצרים וגו'", "שזה הנביא ה' פינחס . . הוא אליהו . . שהשיי יביאנו בימי הגאולה . . הנה אנכי שולח לכם את אלי' הנביא וגו'" (פי' הרלב"ג שם ה, לא).

י' הערת המו"ל: ביום ועש"ק פ' בא היתה הלוויית הרבנית ריזל (שושנה) ע"ה גוטניק (ובראש המלוזים – יבדלצ'ט – כ"ק אדמו"ר שליט"א). וכנראה, שכוונת הדברים (ואולי גם הרמז בהמוכר לעיל ע"ד שושנה) היתה למאורע זה.

י' ולהעיר מהשייכות לתומר דבורה – ש"תומר" הוא אילן של תמרים (דבש תמרים). ולהוסיף, שגם "דבורה" שייכת לדבש (אף שאין זה דבש תמרים, אלא דבש דבורים).

נסים והוציאו תופים ממצרים, כך גם ב-
הגאולה מגלות זה האחרון, שנשי ישראל
הצדקניות צריכות להיות מובטחות ו-
ודאי מובטחות הן שתיכף ומיד ממש באה
הגאולה האמיתית והשלימה, ועד שמת-
חילות תיכף (כרגעי הגלות האחרונים)
בהשיר היי ובתופים ובמחולות, על בוא
הגאולה האמיתית והשלימה!

ובפרטיות יותר: ביחד עם התפלה,
הבקשה והדרישה מהקב"ה שיביא את
הגאולה תיכף ומיד ממש, שהיא מתוך
רגש של צער ומרירות («מרים על שם
המירור») על אריכות הגלות, שבאה
לידי ביטוי בהצעה מקרב ולב עמוק
«עד מתי, עד מתי, עד מתי!... חדורות
הן (גם וכעיקר) ברגש השמחה, ושמחה
גדולה ביותר שבאה לידי ביטוי בה-
שירה, מצד גודל הבטחון ש,הנה זה
(המלך המשיח) באיני, וכבר בא!

ועוד והוא העיקר – שתיכף ומיד
ממש שרים כל בני, האנשים והנשים
והטף, את השירה העשירית דלעתיד
לבוא, שתהי' בלשון זכר («כל השירות
כולן קרואות בלשון נקבה, כשם שה-
נקבה יולדת כך התשועות שעברו הי'
אחריהם שעבוד, אבל התשועה העתידה
להיות אין אחרי' שעבוד לכך קרואה
בלשון זכר»), שירו לה' שיר חדש¹⁰⁹.

(110) בתכלית הצניעות, כמובן, כהלימוד מ-
דבורה (כנ"ל סי').

(111) שהי' ב, ח וכשהשיר עה"פ.

(112) מבילתא בשלח טו, א. וראה בארוכה לקמן
ע' 316 ואילך.

בהם «בכל מכל כל» ש,הטעימן הקב"ה
מעין העולם הבא¹⁰⁴, כולל ובמיוחד
בהדגשת מעלת האמהות («כל¹⁰⁵ אשר
תאמר אליך שרה שמע בקולי¹⁰⁶»), מעין
ודוגמת השלימות דלעתיד לבוא ש,נקבה
תסובב גבר¹⁰⁷, «אשת חיל עטרת
בעלה¹⁰⁸».

ולהוסיף, ששנת הניב (תשנ"ב) קשורה
במיוחד עם «גן» (ניב עם הכולל בגימט-
ריא גי'י) – «באתי לגני¹⁰⁹», שהשלי-
מות בזה היא בגאולה האמיתית וה-
שלימה שאז יהי' הגילוי דעיקר שכינה
(דירה לו ית') בתחתונים.

ח. והוראה מיוחדת ועיקרית בנוגע
לענין השירה – כמודגש בשירת מרים
ושירת דבורה:

כשם שביציאת מצרים «מובטחות היו
צדקניות שבדור שהקב"ה עושה להם

(104) כי' טז, סעי' ואילך.

(105) וימתק יותר – שגם בדיבור לאברהם ע"ד
מעלת שרה נאמר «כלי, דיל, שבה מרומי שמעלת
שרה על אברהם היא בכלל זה שהטעימו הקב"ה
מעין העוה"ב («אברהם דכתיב ב' בכלי»).

(106) ורא' כא, יב.

(107) ראה לקראת שהי' טו, ג. אהיה חיי שרה
קכג, ב.

(108) נוסף לכך שממנה באים לשנת הגין.

(109) ולהעיר, ששנה זו היא שנת היוכל
(חמישים שנה) ליציאת של הרבנית הצדקנית מרת
שטערנא שרה נ"ע ז"ע (שלקראת היציאת ניתן
המאמר דיה היושבת כגנים בהמשך ההילולא) –
ש,יובל קשור עם גאולה (ראה לקראת דרושי ר"ה
ס, ב. רש"ג).